

Navneberget barnehage

Årsplan 2021-2022

INNHOOLD

Innledning	3
Barnehagens lovgrunnlag	4
Lov om barnehager	4
Rammeplanen	4
Taushetsplikt	4
Opplysningsplikt	5
Stange kommunes planer for barnehagene 2021-2022	5
Navneberget barnehage 2021-22	7
Barnehagens verdigrunnlag og visjon	7
Satsningsområde	8
Målsetting	8
Barnehagemiljø	9
Progresjonsplaner	9
Omsorg	25
Lek og læring	25
Danning	26
Overganger	27
Tilvenning i barnehagen	27
Overganger innad i barnehagen	27
Overgang barnehage-skole	28
Barns medvirkning	29
Vurderingsarbeid og pedagogisk dokumentasjon	30
Årskalender 2021-2022	31
Samarbeid barnehage-hjem	33
Andre samarbeidspartnere	34

INNLEDNING

I skrivende stund nærmer vi oss sommerferie etter et år som har vært preget at Covid-19. Vi håper for det kommende året at vi kan nærme oss det vi regner som en normal barnehagehverdag igjen. At vi kan senke skuldrene litt i forhold til smittevern, kohorter og gjenoppta den gode hverdagen.

Grunnlaget for barnehagens pedagogiske arbeid finner vi i «Barnehageloven» og lovens forskrift – «Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver».

Rammeplanen var ny 1.august 2017, og personalet planlegger arbeidet ute på avdelingene ut ifra disse rammeverkene, samtidig som Virksomhet for barnehager har gitt oss noen satsningsområder å jobbe med.

I Rammeplanen står følgende om årsplanen:

«Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivå, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte» (Rammeplan for barnehagen, s. 37).

Dette vil da si at denne planen er skrevet i hovedsak for de ansatte, slik at de har et arbeidsredskap å følge i det daglige arbeidet med barna. Planen vil ikke bli trykket opp til utdeling for ansatte, men den vil være tilgjengelig ute på nettsiden vår.

Barnehagen har et eget informasjonshefte, med litt mer praktiske opplysninger som blir distribuert ut til de foresatte ved oppstart i barnehagen

Årsplanen omhandler barnehagens pedagogiske grunnsyn og visjon, utdyper årets satsningsområder og viser hvordan vi fortolker og tilpasser Rammeplanen til vår barnehage. Det vil også være en oversikt over viktige datoer.

Håper alle har hatt en god sommer, og at alle er klare for et nytt godt barnehageår!

Årsplanen er godkjent av samarbeidsutvalget 25.6.21

Navneberget barnehage, 25.06.21

Ann Kristin de Flon Henriksen

Styrer Navneberget barnehage

BARNEHAGENS LOVGRUNNLAG

Lov om barnehager

I formålsparagrafen står det «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.» Barnehageloven, 2005.

Du kan lese hele loven her: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Rammeplanen

Rammeplanen er en forskrift til Lov om barnehager og bygger på formålsparagrafen. I april 2017 ble det vedtatt en ny rammeplan for barnehager og den har blitt tydeligere og mer presis. Du kan lese hele forskriften her: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

Synet på barn og barndom, et helhetlig læringsbegrep og barnehagen som arena for omsorg, lek, læring og dannelse er sentrale prinsipper. Barnehagens verdigrunnlag skal gjenspeiles i det pedagogiske arbeidet og barnets beste skal være et overordnet prinsipp. Planen fremhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte, forstå og oppdra barn til aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn. Sosial og språklig kompetanse samt sju fagområder er fremhevet med egne mål.

Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, eier og tilsynsmyndighet.

Taushetsplikt

For personalet gjelder reglene om taushetsplikt slik det er beskrevet i forvaltningsloven § 13. Alle ansatte må underskrive skjema for taushetsplikt.

Taushetsplikten verner barna og deres foreldre/ foresatte. Den skal hindre at andre får kjennskap til det barnehagens personale i forbindelse med sitt arbeid får vite om noens personlige forhold.

Det gjelder også moralsk for foreldre/foresatte. Man bør tenke seg om både to og tre ganger før man forteller videre noe man hører/ser i barnehagen.

Opplysningsplikt

Barnehageloven (2005) §22:

«Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, jf. samme lov § 4-24. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal normalt gis av styrer»

STANGE KOMMUNES PLANER FOR BARNEHAGENE 2021-2022

De kommunale barnehagene er samlet i en felles virksomhet; «Virksomhet for barnehager». De kommunale barnehagene har et nært samarbeid og felles rammer og satsningsområder.

Kommunedelplan

Kjernen i kommunedelplan for oppvekst er troen på at alle barn og unge lærer med rett hjelp og støtte. Ett felles mål for barnehager og skoler i Stange er å skape en kultur for læring og danning gjennom kvalitet og tilpasning i oppvekstsektoren.

Du kan lese planen her, <https://www.stange.kommune.no/article42329-1278.html>

Kultur for læring

Stange kommune deltar videre, i likhet med alle skoler og barnehager i gamle Hedmark fylke, i forbedrings- og innovasjonsarbeidet «Kultur for læring». Kultur for læring skal prege alle som arbeider med og i barnehage og skole, fra skoleeiere/barnehagemyndighet ut til den enkelte ansatte i barnehage og skole. Dette er siste året for dette prosjektet. Barnehagene skal videreføre arbeidet der vi har fokus på en resultat- og utviklingsorientert kultur med bruk av pedagogisk analyse som verktøy.

Felles satsningsområde for både kommunale og private barnehager for barnehageåret 2021/2022, vil være en kompetanseutvikling i regi av Utdanningsdirektoratet. Dette skal være med å styrke barnehagens kompetanse i å skape og opprettholde et godt barnehagemiljø, samt forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser. De kommunale barnehagene skal arbeide med

kompetansepakken fra Sepu (Senter for praksisrettet utdanningsforskning) «Inkluderende barnehagemiljø», og de fleste av de private barnehagene vil også jobbe med denne. Ny handlingsplan for et inkluderende barnehagemiljø vil tre i kraft fra august. Dette med bakgrunn i at det fra 01.01.21 trådte det i kraft et nytt lovverk som omhandler dette. Jfr. barnehageloven §§ 41,42 og 43.

Felles regler
Skoler og barnehager
i Stange

Du skal:

- Hilse, si farvel, takk og unnskyld
- Holde orden, ta vare på
- Være til stede der du skal – og når du skal
- Være mot andre slik du vil at andre skal være mot deg
- Være aktiv og engasjert

 Stange kommune

åpenhet trygghet mangfold

NAVNEBERGET BARNEHAGE 2021-22

Barnehagens verdigrunnlag og visjon

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid» (Rammeplan for barnehager 2017)

Verdigrunnlaget for vår barnehage skal kunne gjenspeiles i hverdagen, i vår kommunikasjon og væremåte, og i våre handlinger.

Verdigrunnlaget er utgangspunktet for en felles kultur, og skal være en rettesnor for våre valg og beslutninger.

Verdigrunnlaget legger stor vekt på at lek, omsorg og læring skal ses i sammenheng med hverandre.

Vårt verdigrunnlag er utarbeidet i fellesskap i personalgruppa med utgangspunkt i Lov om barnehager, Rammeplan for barnehager, Stange kommunes kjerneverdier: Åpenhet, trygghet og mangfold og vår egen visjon:

"Trygge, glade barn som kan vise omsorg"

For å kunne leke, lære og utvikle seg er det viktig at barna føler trygghet. Trygge barn tør å vise alle typer følelser og å knytte relasjoner til barn og voksne.

Vi ønsker at barnehagen skal være et sted hvor det er rom for alle, hvor likheter og ulikheter blir tatt godt imot. Alle skal føle seg ivaretatt og viktige for fellesskapet.

Omsorg handler om å ta vare på hverandre og det vi har rundt oss. Ha evne til å sette seg inn i andres situasjon og kjenne til at det er store forskjeller i måter å leve på. (jf. Bærekraftig utvikling, Rammeplan)

Hva betyr dette for oss?

For oss blir det da viktig at barna møter voksne som lytter og tar de på alvor. Vi skal være tydelige og trygge i jobbutførelsen vår. Vi skal støtte og hjelpe ungene til å takle nye utfordringer. Vi skal vise ydmykhet og anerkjennelse i vårt samspill med barna. Vi skal bidra til gode relasjoner mellom barn og ta ansvar for gode relasjoner mellom barn og voksne. Vi skal sørge for at barna opplever glede og tilhørighet med andre. Vi skal være tålmodige og engasjerte. Vi skal vise glede og humor, være gode omsorgspersoner og rollemodeller.

Satsningsområde

Relasjoner

Fokuset vil være på relasjoner mellom barn og på relasjoner mellom barn og ansatte.

Vennskap og gode relasjoner er viktig for vår sosiale, emosjonelle og moralske utvikling. Det er viktig del av barnehagelivet å ha en eller flere vennerelasjoner. Venner gjør at ungene føler tilhørighet, trives og opplever glede og humor.

Gjennom gode relasjoner vil barnet utvikle god sosial kompetanse som de vil ha nytte av senere i livet.

De voksne i barnehagen er ansvarlige for å ha gode relasjoner med hvert enkelt barn, og de er ansvarlige for at barna har gode relasjoner med andre barn.

Hvordan skal vi jobbe med vårt satsningsområde: Jobbe for å fremme vennskap mellom barn. Øke relasjonskompetansen vår ved å observere og reflektere rundt vår egen og hverandres praksis. Oppdatere oss faglig på temaet. Fokus på gode samtaler med barn. Bli enda bedre på å observere og følge opp barnas lek, sikre at alle er inkludert og opplever gode vennskap i barnehagen.

Målsetting

Ut i fra vårt verdigrunnlag og satsningsområde vil følgende være en viktig målsetting for oss:

I Navneberget skal alle føle seg sett, møtt og hørt!

Dette gjelder både barn, foreldre, ansatte og andre som er innom vår barnehage.

Målvurdering vil bli gjort ut fra observasjoner av både barn og voksne, kartleggingsresultater, brukerundersøkelser, samtaler med barn, praksisfortellinger og foreldresamtaler.

Barnehagemiljø

Vårt verdigrunnlag i møte med barnehagelovens regelverk for barnehagemiljø:

Fra 1.1.2021 fikk barnehagen et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye loven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag.

Alle som jobber i barnehagen har en plikt til å følge med på at barna har det bra.

- Barnehagen har et ansvar for å følge med på hvordan alle barna har det.
- Alle ansatte har en plikt til å gripe inn, hvis et barn ikke har det bra.
- Barnehagen må undersøke, og sette inn tiltak hvis et barn ikke har det bra.
- Alle som jobber i barnehagen skal melde fra til styrer, hvis de får mistanke om et barn ikke har det trygt og godt.
- Barnehagen må lage en skriftlig plan, hvis et barn ikke har det bra i barnehagen.
- Barnehageeier har ansvar for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven.

Udir,.no

For oss i Navneberget er dette en synliggjøring og utdyping av verdigrunnlaget, satsningsområdet og målsettingen vår.

Progresjonsplaner

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. (Rammeplan for barnehager, 2017)

Progresjon betyr fremskritt, fremgang og utvikling. Det vi ikke mestrer i dag- kan vi mestre på et senere tidspunkt.

Progresjonsplanene våre er utarbeidet i fellesskap av personalet med utgangspunkt i hva Rammeplanen sier om barnehagens innhold. De er tenkt som en veileder og støtte i de ansattes arbeid.

Arbeidet med progresjon skal tilpasses enkeltbarn. Det er viktig at det enkelte barn møter oppgaver og aktiviteter som gir dem mulighet til å lære nye ting, oppleve mestringsfølelse og at de utvikler en god selvfølelse

Kunst, kultur og kreativitet

Hva sier Rammeplanen	Hva sier årsplanen vår
<p>Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> - har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer - tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede - bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne - møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre - bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk - opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet. <p>Personalet skal</p> <ul style="list-style-type: none"> - samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk - gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur - være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barns egen tradisjonskultur og barnekultur - være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforsking av de estetiske områdene - motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer - synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom - gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid - bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen.	<p>Kunst, kultur og kreativitet</p> <p>Vi skal gi barna mulighet til å oppleve kunst og kultur og til selv å kunne uttrykke seg estetisk. Gjennom mange og rike erfaringer med disse områdene vil barna få et variert erfaringsgrunnlag for selv å kunne uttrykke seg gjennom sansing, eksperimentering, skapende virksomhet og kommunikasjon. Barna skal også oppleve at kunst og kultur bidrar til nærhet og forståelse.</p> <div data-bbox="970 792 1353 1205" data-label="Image"></div> <p>Hva gjør vi så i barnehagen: Spiller musikk, dramatiserer med konkrete, bruk av instrumenter, div formingsaktiviteter, sang, sangleker, deltar ved forestillinger/utstillinger når dette er tilgjengelig, har utkledningstøy, hører musikk og fortellinger fra andre land og kulturer, vi varierer utseende/uttrykk på avdeling etter årstider</p>

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Barna skal få erfaring med ulike formingsmaterialer, som for eksempel maling, fingermaling, modelleire, naturmateriale</p> <p>De skal få kjennskap til primærfarger og former</p> <p>De skal oppleve glede ved prosess og det å skape noe</p> <p>Delta i musikklek og få erfaring med ulike rytmeinstrumenter</p> <p>Barna skal oppleve glede ved å være med i sanger, rim og regler</p> <p>De skal møte musikk i ulike former</p> <p>Barna skal få bevege seg og danse til ulik musikk og rytme</p> <p>Skal være i et miljø der det er tilrettelagt for rollelek</p> <p>De skal oppleve dramatisering av eventyr og bøker</p> <p>Begynnende opplevelser med tradisjoner og musikk fra ulike høytider og kulturer</p>	<p>Barna skal få erfaring med forskjellige teknikker og ulike materialer</p> <p>De skal få erfaring med form, farger og mønster</p> <p>Opplive glede ved å skape og bruke fantasien</p> <p>Begynne å utforske rytme og tekst i rim og regler, og rytme ved bruk av instrumenter</p> <p>Delta i barnesanger, bevegelses- og sangleker</p> <p>Lytte til og bevege seg til musikk fra ulike kulturer og sjangre</p> <p>De skal oppleve å ha tilgjengelig utkledningstøy og lekemateriell</p> <p>Barna skal oppleve dramatisering av eventyr og bøker og få erfaring med å leke/dramatisere selv</p> <p>Opplevelser fra ulike høytider og synliggjøring av det kulturelle mangfoldet i barnehagen</p>	<p>Få muligheter til å skape egne uttrykk, utforske, bruke fantasien og uttrykke tanker og opplevelser gjennom tilgjengelig formingsmateriell</p> <p>Oppmuntre til å tegne/male/modellere etter konkrete oppgaver</p> <p>Gi barna erfaring med lyse og mørke farger</p> <p>Få mulighet til å skape egne musikalske uttrykk</p> <p>Opplive glede ved å lære nye sanger og sangleker.</p> <p>Bevegelse og dans til musikk fra ulike sjangre og kulturer</p> <p>De skal få oppleve at det er lagt til rette for videreutvikling av lek gjennom lekemateriell og utkledningstøy</p> <p>Barna skal møte voksne som tilrettelegger for at de kan opptre med egne historier, teater, musikk</p> <p>Få kulturopplevelser, lære om høytider og kulturer, og erfare mangfold og variasjon</p>

Nærmiljø og samfunn

Hva sier Rammeplanen	Hva sier årsplanen vår
<p>Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet - erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse - utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt - blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner - blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer - blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur - får kjennskap til nasjonale minoriteter. <p>Personalet skal</p> <ul style="list-style-type: none"> - sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre - introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt - gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme - gi barna forståelse av at samfunnet er i endring, og at de inngår i en historisk, nåtidig og fremtidig sammenheng - gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner - gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen.	<p>Nærmiljø og samfunn</p> <p>Barns medvirkning i det indre liv i barnehagen kan være det første steget for å få innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Vi skal bidra til at barna møter verden med tillit og nysgjerrighet. Barna skal få medvirke i, utforske og oppdage nærmiljøet sitt, både nå og i et historisk perspektiv.</p> <p>Hva gjør vi så i barnehagen:</p> <p>Turer i nærmiljøet, samarbeid og besøk til skolen. Jobber med barns medvirkning i barnehagehverdagen. Stille spørsmål og lytte til det barnet formidler.</p> <p>Brannvernuka.</p> <p>Vi markerer samefolkets dag.</p> <p>på forestillinger og andre aktiviteter som skjer i nærmiljøet.</p> <p>Besteforeldrekaffe.</p> <p>Deltagelse i Foruts barneaksjon. Markere FN-dagen med utgangspunkt i de landene/kulturer som er representert i barnehagen.</p>

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Turer i nærmiljøet, se på søppelbil, gravemaskiner, tog og buss</p> <p>Bli kjent med begrepet familie, min og din, ved bruka av album.</p> <p>Lære navn på barn og voksne, få følelse av å delta i en gruppe.</p> <p>Bli godt kjent med sin avdeling, og etter hvert hele barnehagen.</p> <p>Delta i enkle oppgaver, som å dekke tralle/bord og rydde etter mat.</p> <p>Brannvernuke</p> <p>Markere samenes dag</p>	<p>Turer i nærmiljøet, biblioteket og Stange.</p> <p>Bli kjent med ulike familieformer.</p> <p>Øve på å ferdes i trafikken.</p> <p>Brannvernuke.</p> <p>Tørre å komme med egne meninger som kan påvirke egen hverdag.</p> <p>Være ordensbarn.</p> <p>Bli kjent med de kulturer vi har representert i barnehagen.</p> <p>Få kjennskap til samefolket.</p> <p>Bli kjent med årstider, måneder og dager.</p>	<p>Turer i nærmiljøet, biblioteket, Stange, kirken.</p> <p>Bli kjent med ulike familieformer, levesett og tradisjoner.</p> <p>Skolebesøk for skolestartere.</p> <p>Enkel trafikkopplæring</p> <p>Brannvernuke</p> <p>Utvide kunnskapen om samefolket.</p> <p>Egen klubb for skolestartere, med vekt på selvstendighet og skoleforberedende aktiviteter.</p> <p>Få erfaring med selv å kle seg riktig etter vind og vær.</p> <p>Få en forståelse for at alle er viktige for fellesskapet.</p>

Natur, miljø og teknologi

Hva sier Rammeplanen	Hva sier årsplanen vår
<p>Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> - opplever og utforsker naturen og naturens mangfold <p>får gode opplevelser med friluftsliv året rundt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover - får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen - får kunnskap om dyr og dyreliv - lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi - får kjennskap til menneskets livssyklus. <p>Personalet skal</p> <ul style="list-style-type: none"> - legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring - gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd - synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenhenger i naturen - utforske og eksperimenterer med teknologi og naturfenomener sammen med barna.	<p>Natur, miljø og teknologi</p> <p>Et av målene i Rammeplanen er at barna skal få en begynnende forståelse av betydningen av en bærekraftig utvikling; dvs. kjærlighet til naturen, forståelse for samspillet i naturen og mellom mennesket og naturen. Vi skal legge til rette for undring, iakttagelse, eksperimentering, beskrivelse og</p> <p>Samtale over alt det spennende naturen har å by på, som blant annet</p> <p>fenomener eller endring i form av ulike årstider. Vi skal bidra til at barna opplever glede ved å ferdes i naturen både høst, vinter, vår og sommer.</p> <p>Hva gjør vi så i barnehagen: Aktivt bruk hele året av egen gapahuk i skogen, turer i nærmiljøet, innhøsting, mye utetid i all slags vær, bevisstgjøring og undring rundt årstidene. Vi bruker dagstavle for å bli kjent med årstid, måneder og dager. Vi har kjøkkenhage, hvor vi sår og høster. Studerer og undrer oss over småkryp, dyrespor og annet vi finner ute. Vi eksperimenterer og er små nysgjerrigerer!</p>

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Fast turdag en dag i uka, hvor turen i seg selv og positive opplevelser underveis er målet.</p> <p>Bli kjent med uteområdet i barnehagen og i nærmiljø</p> <p>Utforske naturen med sansene sine, i samspill med andre barn og voksne</p> <p>Samtaler med voksne om det vi ser og opplever i naturen</p> <p>Bli kjent med norske husdyr gjennom bøker, sanger og samtaler med voksne</p> <p>Oppleve glede og mestring ved å bruke kroppen sin aktivt</p> <p>Delta i samtaler og undring over naturfenomener.</p> <p>Få kjennskap til planting og smaksprøver fra kjøkkenhagen</p>	<p>Fast turdag en dag i uka, hvor barna får utfolde seg, utforske og bli kjent i skogen og barnehagens nærområde.</p> <p>Få erfaring med hvordan vi tar vare på naturen, bla gjennom å sortere/plukke opp søppel og avfall.</p> <p>Få kunnskap om naturen og hva den har å by på av aktiviteter</p> <p>Bli kjent med årstider og deres kjennetegn, hvilken dag og måned vi er i.</p> <p>Bli kjent med dyra i skogen, dyrenes rolle i skogen.</p> <p>Ta større del i arbeidet i kjøkkenhagen, rundt planting og høsting.</p> <p>Oppleve glede ved å være ute</p> <p>Oppleve og utforske naturen og naturens mangfold</p>	<p>Fast turdag en dag i uka, oppleve mestring ved bruk av kroppen på litt lengre turer.</p> <p>Få kunnskap om naturen, og kunne sette navn på de vanligste trær og planter i nærmiljø.</p> <p>Kjenne til årstidenes vær og klima, og kunne bidra med å finne fram klær tilpasset været.</p> <p>Ha en viss oversikt over ukedager og måneder.</p> <p>Globale dyr, hva lever her og der.</p> <p>Bli kjent med hvordan vi kan benytte grønnsakene vi dyrker fram i kjøkkenhagen, under matlaging.</p> <p>Få kunnskap om fuglearter, og det fuglemangfold som er rundt oss</p> <p>oppleve, utforske og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover</p>

Antall, rom og form

Hva sier Rammeplanen	Hva sier årsplanen vår
<p>Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger - utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper - leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på - erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse - bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse - undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter - undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede. <p>Personalet skal</p> <ul style="list-style-type: none"> - bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen - bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning - styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer - legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler - stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning.	<p>Antall, rom og form</p> <p>Barna er tidlig opptatt av tall og telling, rom og form, gjennom leken utforsker de sammenhenger. Vi som voksne må legge til rette for at barna skal kunne oppleve glede ved å utforske tall og begreper, kunne sammenligne og sortere, samt få erfaringer om form, mønster og størrelse.</p> <p>Hva gjør vi så i barnehagen: Vi leker ulike leker som sisten, gjemsel, rødt lys osv. Barna deltar i matematiske leker hvor vi gjør antall større og mindre. Gjennom konstruksjonslek og rollelek gjør barna mange egne matematiske erfaringer som de tar med seg i videre undring. I arbeidet med mattepakken skal barna få erfaringer som bidrar til kunnskap om tall og tallrekke, økt romforståelse og matematiske problemløsninger.</p> <p>Vi har også snakkepakken som gir mange muligheter for sortering, telling og kategorisering.</p> <p>Klubben vil ha egne opplegg hvor de får egne matematiske oppgaver.</p> <p>I samspill med barna har vi voksne et bevisst bruk av matematiske begreper. Barna får delta i bla borddekking og rydding som gir erfaringer med rekkefølge, geometriske former og antall. Gjennom å få delta i matlaging vil barna også få erfaringer med ulike måleenheter, volum og teknologi.</p> <p>Bruke motoriske bevegelser.</p> <p>Spille spill med terning og tall.</p>

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Barna skal få erfaringer med matematiske begreper som liten, stor og størst.</p> <p>Bli kjent med enkle plasseringer som over- under, foran-bak, først-sist.</p> <p>Begynne å se likheter og ulikheter.</p> <p>Bli kjent med tallmengden fra 1-10.</p> <p>Øve på enkle puslespill og puttekaske.</p> <p>Bli kjent med former som sirkel, trekant og firkant.</p> <p>Få eksperimentere med ulike materialer som for eksempel vann, såpe og maling.</p> <p>Bygge høye tårn, sortere leker og være med på å rydde.</p>	<p>Utvikle forståelse for matematiske begreper som stor-større-størst, liten-mindre-minst. Vi lærer noe mere om klassifisering og studerer symmetri og mengder.</p> <p>Utvikle begreper som over, under, ved siden av, inni, utenpå, før og etter.</p> <p>Kunne sammenligne like- ulike og sette sammen like par.</p> <p>Bli kjent med tallmengden 1-20</p> <p>Kunne å legge enkle puslespill og få erfaringer med enkle brettspill som gir erfaringer med ulike matematiske former som trekant, firkant og sirkel.</p> <p>Gjenkjenne sirkel, trekant og firkant.</p> <p>Få erfaring med vekt, antall, volum, temperaturmåling, og ulike enkle eksperimenter.</p> <p>Vi teller antall barn og voksne i barnehagen. Vi teller og kategoriserer antall gutter og jenter.</p>	<p>Få erfaringer med matematiske begreper som stor-større-størst, liten-mindre-minst, mer-mere-mest osv.</p> <p>Forstå hva som «hører» sammen og sette sammen to og to og gruppere-kategorisere.</p> <p>Bli kjent med tallmengden 1-20 og få erfaringer med «dobbelte så mange» og «halvparten».</p> <p>Delta i brettspill hvor det er fokus på matematiske begreper.</p> <p>Kunne navngi ulike geometriske former som sirkel, trekant, firkant og rektangel.</p> <p>Eksperimentering inne og ute som oppmuntrer til logisk tenking og undring.</p> <p>Lage ulike former, bokstaver, tall ved hjelp av formings- og naturmateriell.</p> <p>Telle antall barn, voksne, familiemedlemmer og antall bokstaver i navnet sitt.</p> <p>Inspirere barna til å utforske matematikk gjennom å bruke det muntlige språket. Delta i samarbeidsoppgaver med praktiske øvelser og leker.</p>

Etikk, religion og filosofi

Hva sier Rammeplanen	Hva sier årsplanen vår
<p>Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> - får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. - Utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål. - Får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier - Får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på - Utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap. <p>Personalet skal</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer. - Utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna. - Bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet - Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. - Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning - Identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna. 	<p>Etikk, religion og filosofi</p> <p>Barna skal få innsikt i kristne grunnverdier og deres plass i kulturen vår, men skal samtidig bli kjent andre religioner og deres høytider. Det er viktig for oss å skape et klima med gjensidig respekt og toleranse for hverandre uavhengig av kulturell og religiøs tilhørighet. Barna skal også få oppleve at grunnleggende spørsmål er vesentlige og blir tatt på alvor. Vi må ha tid og anledning til undring og tenkning, filosofiske samtaler og fortellinger. Begrep som med-menneskelighet, nestekjærlighet, ærlighet og tilgivelse står sterkt.</p> <p>Hva gjør vi så i barnehagen: Markerer FN-dagen. Feirer og får kjennskap til kristne høytider. Reflekterer over og synliggjør ulike kulturer som til enhver tid er i barnehagen. Vi deltar i Forut barneaksjon og markerer samedagen.</p> <p>Gode samtaler med tid til undring.</p>

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Øve på å si hei/hadet</p> <p>Vise omsorg og være gode mot hverandre.</p> <p>«min og din»</p> <p>Begynnende turtaking.</p> <p>Barna skal få oppleve medvirkning og medbestemmelse, bli sett og hørt</p> <p>Være med å markere høytider og tradisjoner knyttet til kultur og tradisjoner</p>	<p>Vise respekt og solidaritet for andre.</p> <p>Vise begynnende empati.</p> <p>Reflektere over rett og galt, sammen med voksne og andre barn.</p> <p>Undre seg sammen med voksne.</p> <p>Barna skal få oppleve medvirkning og medbestemmelse, bli oppmuntret til å ytre egne meninger og ønsker.</p> <p>Begynnende konfliktløsning, øve på å se seg selv i samspill med andre.</p> <p>Markere høytider og få kjennskap til ulike kulturer vi har representert i barnehagen.</p>	<p>Ha en forståelse for at mennesker er forskjellige, og vise respekt for det.</p> <p>Kunne utrykke tanker/spørsmål og være nysgjerrig på livet og samfunnet rundt oss.</p> <p>Evne å stille spørsmål og undre seg over ting.</p> <p>Barna skal få oppleve medvirkning og medbestemmelse, være med å påvirke egen hverdag.</p> <p>Lære å inngå kompromisser, at egne behov av og til må settes til side til fordel for fellesskapet.</p> <p>Markere høytider og få kjennskap til ulike kulturer vi har representert i barnehagen.</p>

Kommunikasjon, språk og tekst

Hva sier Rammeplanen	Hva sier årsplanen vår
<p>Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> - uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter - bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter - videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd - leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord - møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer - opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale - utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter. <p>Personalet skal</p> <ul style="list-style-type: none"> - skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre - synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer - invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål - oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme - støtte barnas lek med og utforsking av skriftspråket - bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer - inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter.	<p>Kommunikasjon, språk og tekst</p> <p>Vi skal som barnehage sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel. Kommunikasjon er et vekselspill, og barna må lære seg å være både sender og mottaker av et budskap. Språket er viktig i samhandling med andre barn og det er viktig at vi ”fanger” opp de som av ulike grunner ikke mestrer språket slik at de kan få tidlig og god hjelp. Vi som voksne må være gode forbilder for barna gjennom gode samtaler, høytlesning og tydeliggjøring av skriftspråket vårt. Kjennetegnet på god kvalitet i barnehagen har nær sammenheng med kvaliteten på kommunikasjonen barn-voksen.</p> <p>Hva gjør vi så i barnehagen: Vi bruker Snakkepakken, rim og regler, synger, leser bøker, forteller eventyr og fortellinger. Vi prøver å skape tid og ro for gode samtaler, prate om det vi gjør, lytter til både verbalt og nonverbalt språk, bruker konkrete og bruker språk i konflikthåndtering.</p> <p>Turer til biblioteket. Lek med spill og apper på iPad.</p> <p>Godt utvalg av bøker lett tilgjengelig for barna.</p> <p>Småbarn jobber med fokusord, har album med familiemedlemmer for å oppmuntre til samtale.</p>

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Skal kunne forstå en del vanlige hverdagsord</p> <p>Benevne gjenstander/personer med egne ord.</p> <p>Etterhvert bruke 2 – 3 ordsetninger.</p> <p>Bruke peking kommunikativt.</p> <p>Kunne gå bort til andre og prate eller vise hva de vil på eget initiativ.</p> <p>Etter hvert kunne være i dialog om noe i kortere tid.</p> <p>Vise interesse for pekebøker, bilder og etter hvert lytte til enkle historier og billedbøker.</p> <p>Vise glede over å lytte og være med i enkle sanger, rim og regler.</p> <p>Møte og bli kjent bokstaven sin.</p> <p>Skal ha begynnende erfaring med digitale hjelpemidler som f.eks. nettbrett.</p>	<p>Bruke språket aktivt for å kommunisere.</p> <p>Barnet skal kunne uttrykke seg forståelig Kunne navngi og sortere noen farger.</p> <p>Kunne gi uttrykk for hva de vil være med på å vise mestringsglede.</p> <p>Øve på å lytte og vente på tur.</p> <p>Kjenne til ulike følelser og begynnende fortelle om det.</p> <p>Kunne lytte til korte tekstbøker.</p> <p>Gjengi enkle sanger, rim og regler.</p> <p>Kjenne igjen bokstaven navnet sitt skrevet med store bokstaver på skuffer, hyller, kopper m.m.</p> <p>Økt erfaring med digitale verktøy</p>	<p>Kunne lytte til, og fortelle en enkel historie selv.</p> <p>Bruke rimord, tøyse og leke med språket.</p> <p>Kunne være med i samtaler der en snakker, undrer seg og reflekterer rundt abstrakte begreper.</p> <p>Tørre å ta ordet i en større gruppe.</p> <p>Ytre ønsker i lek.</p> <p>Forstå kollektive beskjeder.</p> <p>Kunne lytte til lengre tekstbøker og høre mer avanserte eventyr.</p> <p>Kunne synge lengre sanger og kunne rim og regler med mye tekst.</p> <p>Kunne skrive navnet sitt og «leke» med skriftspråket.</p> <p>Ha god kjennskap til, og erfaring med, digitale verktøy, som for eksempel iPad, og digitalt mikroskop.</p>

Kropp, bevegelse, mat og helse

Hva sier Rammeplanen	Hva sier årsplanen vår
<p>Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> -opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt -blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold -videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper -opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer -blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser -setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser. -får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. <p>Personalet skal</p> <ul style="list-style-type: none"> -være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring -bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile -gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet -bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser -legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltidsglede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna -kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn.	<p>Kropp, bevegelse, mat og helse</p> <p>Småbarnsalderen er en viktig tid da barnet tilegner seg grunnleggende motoriske ferdigheter, fysiske egenskaper, vaner skapes og de får innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet.</p> <p>I barnehagehverdagen blir det viktig å skape variasjon mellom aktivitet og hvile samt å legge til rette for variert fysisk utfoldelse ute og inne. For oss er det også viktig å gi barna en følelse av mestring.</p> <p>Hva gjør vi så i barnehagen:</p> <p>Utedager og turdager i variert vær og i variert terreng, stor avdeling bruker ski og skøyter om vinteren, voksne som legger til rette og motiverer, utfordrer og roser.</p> <p>Sunne og varierte måltider, samtaler om likheter og ulikheter. Vi ønsker å lære bort gode matvaner og viktigheten av god hygiene. Barna tar del i matlaging, vi har kjøkkenhage og bærbusker.</p> <p>Bevisste voksne som har samtaler med barna i hverdagen og setter ord på følelser, benevner matvarer med ord. Engasjerte voksne som legger til rette for fysisk aktivitet etter utviklingsnivå, toddlerlek, rødt lys, sisten, fotball, paradiset, hoppe tau...</p> <p>Vi oppmuntrer barna til å sette ord på følelser og sette egne grenser.</p> <p>Vi legger til rette for både aktivitet og hvile.</p>

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Bli kjent med kroppens fysiske funksjoner, gjennom tumlelek, være ute på tur, rytme til musikk og i ulike lekeapparater.</p> <p>Lære seg navn på ulike kroppsdelene</p> <p>Oppmuntres til å sette grenser for egen kropp og følelser</p> <p>Oppmuntres til å øve på å kunne spise selv, kle av og på seg enkle plagg selv.</p> <p>Lære seg navn på ulike frukter, pålegg, drikke.</p> <p>Barna blir tilbudt sunn kost i hverdagen</p> <p>Barna lærer seg å vaske hender før måltid</p> <p>Bli kjent med ulike lukter og smaker</p> <p>Hvile</p> <p>Få erfaring med egne følelser, og trygghet ved at de voksne anerkjenner barnas følelser</p> <p>Få kjennskap til planting og smaksprøver fra kjøkkenhagen</p>	<p>Bli kjent med egen kropp og hvordan den fungerer, i ulike terreng og underlag. Øve seg på å sette grenser om egen kropp og følelser.</p> <p>Musikk, dans og bevegelse</p> <p>Barna blir tilbudt sunn og variert kost i hverdagen</p> <p>Alle barna skal oppleve å være en del av felleskapet og ha en god venn i barnehagen.</p> <p>Barna lærer seg å vaske hender før måltid</p> <p>Respekt for hverandre og bordskikk ved måltid</p> <p>Få erfaring ved matlaging, dekking og rydding av bord</p> <p>Få forståelse for at vi alle er forskjellige, gjennom å kunne undre seg og samtale rundt temaer som har med kroppen å gjøre.</p> <p>Ta større del i arbeidet i kjøkkenhagen, rundt planting og høsting.</p>	<p>Barna skal i større grad bli trygg på egen kropp, og få mulighet til å utfordre kroppen sin i takt med musikk, regelleker og andre fysiske aktiviteter. Sette egne grenser og vise forståelse og respekt for andres grenser rundt egen kropp.</p> <p>Kunnskap rundt hvorfor det er viktig med håndvask før måltid</p> <p>Være med å tilberede måltider, dekking og rydding av bord</p> <p>Mestre å sende mat/pålegg til andre rundt bordet, smøre egen mat, og hjelpe andre som trenger det</p> <p>Kunne vise forståelse og respekt for at vi alle er forskjellige</p> <p>Bli kjent med hvordan vi kan benytte grønnsakene vi dyrker fram i kjøkkenhagen, under matlaging.</p>

Relasjoner

Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3
<p>Takle å være i en større barnegruppe</p> <p>Observere, søke og være interessert i andre barn</p> <p>Begynnende samspill Parallell lek Begynnende turtaking</p> <p>Være med å trøste og vise omsorg</p> <p>Søke andre barn og voksne Gi fra seg leker til andre barn</p> <p>Føle tillit trygghet til flere voksne</p> <p>Ta initiativ ovenfor barn og voksne</p> <p>Formidle hva det vil.</p> <p>Vil være der de andre er, like å være med andre barn</p> <p>Finne trygghet i nye situasjoner.</p> <p>Takle adskillelse, og la seg trøste.</p> <p>Opplive glede og humor med barn og ansatte i barnehagen.</p>	<p>Ta kontakt selv og blir tatt kontakt med av andre barn.</p> <p>Vise empati.</p> <p>Be voksne om hjelp når de trenger det.</p> <p>Prate i stedet for å slå.</p> <p>Begynne å løse konflikter ved hjelp av språk.</p> <p>Inkludere andre barn i lek.</p> <p>Følge opp initiativ fra barn og voksne.</p> <p>Forstå og vente på tur Innlede positiv samhandling med andre.</p> <p>Begynnende forståelse for konsekvenser for egne handlinger.</p> <p>Opplive glede og humor med barn og ansatte i barnehagen.</p> <p>Ha godt samspill med de ansatte i barnehagen.</p>	<p>Mestre rollelek uten at den voksne må være aktiv deltager.</p> <p>Samarbeide med andre barn og voksne i lek og aktiviteter.</p> <p>Ha en viss selvkontroll og vise følelser uten at det går utover andre.</p> <p>Trygg på seg selv.</p> <p>Ikke stenge ute i lek.</p> <p>Knytte vennskapsbånd.</p> <p>Ta initiativ for aktivitet og samspill.</p> <p>Akseptere at egne ønsker ikke alltid blir oppfylt.</p> <p>Vise omsorg for og hjelpe andre barn.</p> <p>Lytte til andre barn.</p> <p>Forsøke å løse opp i små konflikter uten voksenstøtte.</p> <p>Glede seg på andres vegne.</p> <p>Ha gode samtaler med de ansatte i barnehagen.</p> <p>Opplive glede og humor med barn og ansatte i barnehagen</p>

Omsorg

«I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring.» (Rammeplan for barnehagen, 2017)

Omsorg handler om å ta vare på hverandre. Det handler om åpne fang, klemmer, å lytte, se og anerkjenne det enkelte barn. Det handler om å være nær og tilstede både psykisk og fysisk.

For oss i Navneberget er det viktig å være tilstedeværende voksne som tar barna på alvor. Tilstedeværelse handler om å være fysisk tilstede der barna er, og minst like viktig er det å ha et felles fokus med barna.

Vi skal skape gode møteøyeblikk med barna og etterstrebe oss å forstå det enkeltes barns behov og imøtekomme disse. Barna skal bli møtt med respekt når de viser følelser og de skal oppleve gode rollemodeller av voksne og trygge omsorgspersoner. De voksne skal oppmuntre barna til å ta imot og vise omsorg til andre. Vi skal hjelpe barna å sette ord på egne følelser og å være oppmerksomme når andre er lei seg.

Det er de den enkelte voksens plikt å gi god omsorg til barn, og å være en god rollemodell i relasjoner med andre voksne og barn.

Lek og læring

«Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek- alene og sammen med andre» (Rammeplan for barnehagen, 2017)

Lek er moro! Lek er viktig for barn! Lek er blant annet viktig for språkutvikling, for motorikken, for å danne gode relasjoner og for å utvikle fantasi og kreativitet.

Leken er viktig i seg selv, samtidig har leken et læringspotensiale som en tilstedeværende og oppmerksom voksen kan hjelpe barnet med å utnytte.

Lekende voksne med god kunnskap om barns lek er viktig. Voksne skal vite når de skal delta i leken og når de kan trekke seg ut og innta en mer observerende rolle. De ansatte skal være både tilretteleggere, deltagere og initiativtakere til god og meningsfull lek. Vi skal bruke observasjon for å sikre at alle barn opplever glede og lek i samhandling med andre.

Lek kan brukes som et verktøy for å skape gode relasjoner i barnehagen, og de voksne kan gjennom lek være gode støttespillere for de barna som kan falle litt utenfor. De ansatte må være der leken skjer og ta et ansvar for at leken oppleves som meningsfull for alle barna.

Det er viktig at barnehagen byr på gode lekearenaer for barna. Rom, tid og lekemateriale skal inspirere til ulike typer lek. Felles opplevelser og felles fokus kan også være en god igangsetter for lek.

«I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre» (Rammeplan for barnehagen, 2017)

Lek og læring henger tett sammen. Vi mener at i leken finner vi de viktigste læringsarenaene for barna.

Gjennom lek lærer blant annet barna:

Å samarbeide med andre

Å løse konflikter

Evne til medfølelse for andre

Får styrket selvbilde ved å speile seg i andre, og ved responsen man får fra andre på egne atferd

Å kommunisere

Å lede og bli ledet

Vente på tur

De ansatte må legge til rette for opplevelser, gode lekemiljøer og støtte opp under barns iver etter å lære mer og være undersøkende og nysgjerrig.

Dette betyr at de ansatte må sørge for å lage inviterende og spennende lekemiljøer ute og inne, ha et variert og godt utvalg av leker og aktiviteter, sørge for opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsfølelse

De ansatte skal være entusiastiske og engasjerte i barns lek og læring.

Danning

«Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge et grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratisk fellesskap» (Rammeplan for barnehagen, 2017)

Barna må få oppleve at det er et verdifullt medlem av fellesskapet. De må oppleve at deres meninger og spørsmål blir hørt og verdsatt. Barna skal settes i stand til å tenke selv, søke kunnskap og stille spørsmål rundt vedtatte sannheter.

En måte å fremme dette hos barn er å jobbe mye med barns medvirkning.

I Navneberget jobber vi også mye i prosjekt. Her tar vi utgangspunkt i hva barna er opptatt av og de voksne er nysgjerrige og undersøkende sammen med barna.

De ansatte må være observante på barns ulikheter, følelser, tanker og meninger, og de må være anerkjennende i møte med barna.

De ansatte skal møte barns undring med åpenhet og nysgjerrighet.

Overganger

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeide med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen» (Rammeplan for barnehagen, 2017)

Det er viktig for oss at barn og foreldre får en god tilvenningsperiode i barnehagen. Trygghet er grunnleggende for at barna skal kunne leke, lære og utvikle seg. Vi legger vekt på å skape gode relasjoner med barnet og foreldrene.

Noen barn trenger lang tid i en tilvenningsperiode, mens andre går det greit med etter få dager. Vi anbefaler å bruke god tid på denne perioden. Spesielt de minste barna blir slitne i en tilvenningsperiode, det er mange nye inntrykk og nye mennesker å forholde seg til. Vi anbefaler ofte litt korte dager i en oppstartsperiode.

De ansatte i barnehagen søker å bli godt kjent med de nye barna, og ofte er det en voksen som har hovedansvaret den første perioden. De ansatte må bli kjent med det enkelte barns behov og rutiner.

Tett dialog med foreldrene er viktig, og vi tilbyr en oppstartssamtale i tilvenningsfasen for å sikre god informasjonsutveksling mellom foreldre og de ansatte i barnehagen. Vi inviterer også til et foreldremøte i forkant av oppstart, der vi kan informere litt om hvordan vi jobber og avklare litt forventninger til hverandre. Etter foreldremøte inviteres barna med foreldre til et lite besøk en formiddag. Det er fint å få treffe de andre ansatte, andre foreldre og barn som skal begynne i barnehagen.

Overganger innad i barnehagen

Når barn skal bytte avdeling innad i barnehagen, setter vi av besøksdager. Disse dagene er de på besøk gjerne med en kjent voksen, for å bli kjent med den avdelingen de skal starte på.

De ansatte som skal ta imot de nye barna søker mye kontakt med barna også ellers i hverdagen. Barna oppmuntres til å besøke den nye avdelingen ofte. På sommerhalvåret er også alle avdelingene mye sammen ute, noe som gjør at de blir bedre kjent med både barn og voksne over hele huset.

Barna som slutter på Spurveredet for å starte på stor avdeling, vil gjerne ofte komme på besøk tilbake til Spurveredet. Det er helt naturlig at de søker tilbake dit i en periode, og det får de lov til.

En viktig oppgave for de som tar imot nye barn på sin avdeling, er å sikre at de får gode relasjoner til både barn og de ansatte. De får hjelp til å komme i lek med andre barn, få venner og tilhørighet.

Overgang barnehage-skole

Det siste året barnet er i barnehagen begynner vi å forberede overgangen fra barnehage til skole. I barnehagen starter da ungene i «Klubben». Klubbungene samles stort sett en gang i uka rundt et eget opplegg tilpasset neste års skolestartere. Fra myndighetenes side legges det opp til mer undervisning og læring allerede i 1. klasse, og da er det viktig at barnehagen forbereder barna best mulig på det som skal møte dem der.

Dette gjør vi på Klubben:

Barna har egne aktiviteter som skal forberede dem til skolestart, slik som selvstendighetstrening (kle på og av seg selv, gå på do alene, kunne mestre enkle oppgaver), begrepstrening, få et positivt syn på seg selv, mestre god samhandling med andre barn og voksne, vi bruker mye vers, rim, regler og litteratur som styrker språkutviklingen, konsentrasjonstrening (med bl.a. å ta imot beskjed og utføre en oppgave), kreativ utfoldelse, bli kjent i nærmiljøet og med sin egen skole.

” Klubben” er noe barna ser fram til når de nærmer seg 5 år, de føler seg store og at dette er bare noe for dem. I barnehageåret 202-2022 blir det kun 6 barn på «klubben” i Navneberget.

Det blir sendt ut oversikt over aktiviteter høst og vår.

I tillegg til det vi jobber med i barnehagen har vi god kontakt med skolen. Det er besøksdager, både formelle og uformelle, med skolen.

Skolen tar også initiativ til et overgangsmøte, hvor barnehagen møter forberedt med egne overgangsskjemaer på årets skolestartere. Disse skjemaene er fylt ut av pedagogene i barnehagen. Foreldrene skal gjøres kjent med hva som står der, og har mulighet til å komme med innspill.

Barns medvirkning

” Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.” (Barnehageloven § 3, 2006)

Medvirkning i barnehagen handler om å gi barna muligheter til å påvirke sin egen hverdag og barnehagens fellesliv. Dette innebærer at de voksne må være lyttende og ta barna på alvor.

Medvirkning handler også om å bli spurt, bli lyttet til og akseptert. For å bygge opp selvtilliten er det viktig at barn føler mestring, og at deres meninger blir tatt hensyn til. Barns medvirkning handler ikke om at barna skal ha ansvaret, barn skal oppleve tydelige og ansvarsfulle voksne.

Å gi barn medvirkning, innebærer å skape gode dialoger mellom voksne og barn, barna må føle seg verdifulle og betydningsfulle.

I Navneberget jobber vi mye i prosjekt gjennom året. Her etterstreber de voksne seg til å fange opp barnas interesser, deres ideer og tanker. Så setter de alle ideer i system, lager pedagogiske aktiviteter innenfor tematikken og jobber i prosjekt over en periode. Prosjektet vil utvikle seg i den retning barnas interesse tar, og interessen for temaet vil være avgjørende for hvor lang periode vi jobber med temaet.

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen .....

Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.»

(Rammeplan for barnehager, 2017)

«Hva finner vi her?»

Vurderingsarbeid og pedagogisk dokumentasjon

Dokumentasjon har til hensikt å gi foreldre og ansatte innsikt i barnas opplevelser, lek og læring i barnehagen, og gi grunnlag for refleksjon. Vurdering skal sammen med planarbeid danne grunnlag for neste års plan og utvikling av det pedagogiske arbeidet.

Personalet vurderer fortløpende hverdagslivet, det sosiale samspillet, enkeltbarns trivsel og utvikling, og utvalgte emner og satsningsområder.

Foreldrene vurderer barnehagens arbeid ved å delta på foreldrerådsmøte med vurdering som tema og ved å svare på kommunal brukerundersøkelse.

Stange kommune har vært pilot kommune i prosjektet «Kultur for læring» og vi har igjennom dette utarbeidet en praksis der vi bruker pedagogisk analyse. Dette verktøyet skal brukes i vår pedagogiske praksis og bygger på dokumentasjon, vurderingsarbeid og analyse av den pedagogiske praksisen.

Det å arbeide med pedagogisk dokumentasjon handler om å vende blikket mot den pedagogiske praksisen som finner sted i barnehagen. Fokus skal være på voksnes tenkning og praksis, mer enn barns/barnets ferdigheter eller manglende ferdigheter.

Den pedagogiske dokumentasjonen skal lede frem til nye perspektiv, kritiske refleksjoner og spørsmål rundt yrkesutøvelse og barnehagens innhold. ” *Pedagogisk dokumentasjon er å synliggjøre og legge sin praksis på bordet for å forsøke å forstå og kritisk granske den*” (Lenz Taguchi, 2000)

Hvordan bruker vi pedagogisk dokumentasjon/vurdering i Navneberget barnehage:

- Refleksjon og diskusjon over tema på personalmøter og avdelingsmøter.
- Refleksjon og diskusjon over tema/ grunnsyn på planleggingsdager/personalmøter
- Refleksjon og diskusjon over bilder vi tar og tegninger/maleri/produkter barna lager.
- Samtaler vi har med barna
- Refleksjoner over ord, utsagn, situasjoner, samspill/ sosial kompetanse og lek m.m.
- Synliggjøring overfor foreldre og andre gjennom tilbakeblikk/evaluering i månedsbrev, dagsreferat, barnas tegninger og bilder som henges opp.

Dette krever at vi setter av refleksjonstid, og at alle bidrar aktivt slik at vi får frem mangfoldet og de gode diskusjonene.

Personalet lager planer og evaluerer disse underveis og etter gjennomføring. Resultatet av dette arbeidet vil komme til syne i månedsbrev og i videre planlegging.

Observasjoner av barna, brukerundersøkelse og foreldresamarbeid brukes også i evaluering/ vurdering.

Årskalender 2021-2022

Tidspunkt	Aktiviteter	kommentar	Tema
2021			
2. august	Oppstart nytt barnehageår		Tilvenning
12. og 13.august	planleggingsdager	Bhg stengt	
Uke 38	Brannvernuke	Brannbilen kommer mandag 20.9 kl 10:00	
16.sept-torsdag	Foreldremøte	Invitasjon kommer	
30. sept-torsdag	Eplekake/Høstsuppe med foreldre		
Uke 41	Høstferie		Prosjekt; fellesskap
Uke 42	Markere FN-dagen	FN dagen er søndag 24.10	
Uke 43	Fotografering	Torsdag 28.10	
5.november-fredag	Besteforeldrekaffe		
26. november-fredag	Planleggingsdag	Bhg stengt	
Uke 47-51 Fellessamlinger	Juleuker 29.11- Spurveredet 6.12- Hakkespettene 13.12-Meisene 20.12-		jul
13.des-mandag	Lucia og julefrokost i bhg m/foreldre		
21.des-tirsdag	Nissefest		
22.-31.desember	Juleferie, behovsundersøkelse må svares på innen 1.12.19		

Tidspunkt	Aktiviteter	kommentar	Tema
2022			
Uke 2-5	Forutprosjekt		Forut
28.januar-fredag	Planleggingsdag	Bhg stengt	
3.februar-torsdag	Forut- kafè	Invitasjon kommer	
Uke 6 7.-11. feb	Markere Samefolkets dag	Dagen er 6.2	Samenes kultur
Uke 7-9 vinteruker 25.februar-fredag	vinteruker Vinterfest/Karneval		Vinter
Uke 10-13	Prosjekt		Det barna er interessert i.
Uke 14	Påskeforberedelser		Påske
7.april-torsdag	Påskelunsj for barna		
Uke 15	Påskeferie, behovsundersøkelse må svares på innen 6.3		
Uke 18	Ruskenuke		Vår
27. april	Frist for å registrere sommerferie 1.5		
5.mai	foreldremøte	Invitasjon kommer	
13.mai-fredag	Øve på 17.mai tog, foreldrekafe	Mere informasjon kommer.	
27.mai-fredag	Planleggingsdag	Bhg stengt	
3.juni	Barnehagedag	Opptog i Stange	Sommer
Uke 24	Sommertur for stor avd		
9. juni	Sommerfest i bhg	Invitasjon kommer	
Uke 28-29	Sommerstengt		

Det kan bli endringer i fht denne planen. Vi vet blant annet ikke hvordan Covid-19 vil prege dette året.

Gjennom prosjektarbeid skal de ansatte sikre barns medvirkning, progresjon, fremme sosial kompetanse og vennskap, samt sikre at vi jobber med alle fagområdene i Rammeplanen.

SAMARBEID BARNEHAGE-HJEM

«Barnehagen skal i samarbeide og nær forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» Jf. Barnehageloven §1

«Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnas beste som mål». Jf Rammeplan for barnehagen, 2017

Det er svært viktig med en jevnlig kontakt med foreldre/foresatte. Den daglige kontakten der en utveksler informasjon og drøfter spørsmål er av stor betydning både for barn, foreldre og ansatte. Det er en forutsetning for at vi skal kunne gi barnet et godt og utviklende tilbud.

Vi ønsker et tett og nært samarbeide med foreldre, og personalet skal møte alle foreldre med respekt og anerkjennelse.

I tillegg til den daglige kontakten med dere foreldre har vi følgende møtepunkter:

Foreldremøter - Det holdes som regel to foreldremøter i løpet av barnehageåret, ett om høsten og ett om våren. På disse møtene presenterer personalet det pedagogiske opplegget og tar ellers opp temaer/emner som kan være aktuelle. Vi er svært takknemlige for tips fra dere foreldre om temaer dere har lyst til å ta opp.

Foreldresamtaler- Foreldrene får tilbud om 2 samtaler i løpet av året. Ut over dette er det etter behov fra foreldre eller barnehagen.

Foreldrearrangement - Det har blitt en tradisjon at foreldrene arrangerer en nissefest/adventssamling like før jul.

Andre samlinger: Barnehagen har som tradisjon å invitere til grønnsaksuppe e.l. på høsten, besteforeldrekaffe, julefrokost med Lucia og sommerfest.

Dugnader - Det arrangeres 1-2 dugnader pr år, stort sett på våren. Det er ønskelig at alle foreldre bidrar med litt dugnadsinnsats! Dugnadene arrangeres som et samarbeid mellom FAU og styrer/personalet.

Samarbeidsutvalget, SU.

For å sikre samarbeid med barnas hjem, skal hver barnehage ha et samarbeidsutvalg, jf. barnehageloven § 4.

Samarbeidsutvalget har møter minimum to ganger pr. år og består av følgende:

2 foreldrerepresentanter

2 repr. fra de ansatte
1 politisk valgt repr. (ikke møteplikt)
Styrer, som har møte- og uttalerett

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Mer om samarbeidsutvalgets oppgaver i Stange kommunes vedtekter for de kommunale barnehagene.

Foreldrenes arbeidsutvalg, FAU.

6 foreldre, derav 2 som sitter i SU, danner et arbeidsutvalg som tar seg av en del praktiske oppgaver som barnehagen trenger hjelp til. I inneværende år har de stått for adventsarrangement, utlodning på besteforeldrekaffen og sommeravslutningen, samt organisering av dugnadsarbeid.

Et aktivt og positivt arbeidsutvalg setter vi pris på!!

FUB, Foreldreutvalg for Barnehager ble dannet i Stange våren 2013. Dette er et utvalg som skal fremme foreldrenes interesser.

Andre samarbeidspartnere

I barnehagen har vi flere samarbeidspartnere som vi har kontakt med hvis vi samarbeider det hvis barnehagen eller enkelt barn trenger støtte. Dette for å kunne gi hvert enkelt barn det tilbudet de har behov for.

VFB (Virksomhet for barnehager) i Stange kommune

Helsestasjonen

Stangehjelpa

Tidlig innsatsteam

HIPPT (Hedemarken interkommunale pedagogisk psykologisk tjeneste)

BUP (Barne- og ungdomspsykiatrien)

Andre barnehager, barneskoler og ungdomsskoler

Barnevernet

Vi har også studenter fra ulike skoler i nærområdet.

Storhamar videregående skole

Høgskolen i Hedmark

Navneberget barnehage

Navneberget 19

2335 Stange

Telefon:

62 56 26 73 (Kontor)

90 36 15 77 (Spurveredet)

95 16 41 65 (Meisene)

95 14 56 61 (Hakkespettene)

navneberget.bhg@edu.stange.kommune.no

www.stange.kommune.no

Stange kommune

